އޯތާރާ ލިބުޖައުސް ދުރާ

ޒަކި ޝަފީޤު، ހ. ފިލިގަސްދޮށުގެ

6 މޭ 2014

މާތްالله ދުނިޔޭގައި ހައްދަވާފައިވާ މަޚްލޫޤުންގެ މައްޗަށް ވިސްނުމުން އެކަލާނގެ ކުޑަކުދިންތަކުގެ ބޮޑުކަން އެނގެމުންދެއެވެ. މިފަދަކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބަލައި ފިލާވަޅުތަކުން އެކަލާނގެ އިންސާނުންނަށް އަންގަވާފައިވާ އެހެން ވެގެންނެވެ. މިފަދަ މަޚްލޫޤުންގެ ތެރޭން ކޮންމެ އެއްޗަކީ އޭގެ ޚާއްޞަގައި ތަފާތު ގޮތްތަކަށް ހުންނަ އެއްޗެކެވެ. އެއްވަރެއްގެ ތެރޭގައިވެސް އެބައި ބާވަތެއް ހުރެއެވެ. މިގޮތުން ކަނޑުގައި އުޅޭ މަސްމަހާމެހީގެ ތެރެއިން ސަމާލުކަން ނުދެވޭ އެންމެ އާދައިގެ އެކައްޗަކީ ޖެލީފިޝް އެވެ. ނުވަތަ ލިބުޖައުސް ދުރާއެވެ. އޭގެ މަޚްލޫޤަކީ ބަލައިލުމަށްވެސް ރީތި އެއްޗެކެވެ.

ޖެލީފިޝްގެ ބާވަތް 200 ވައްތަރު ދުނިޔޭގެ ކަނޑުތަކުގައި އުޅޭކަމަށް ފެނެއެވެ. މިއީ ކަރިޝްމާ ދިރޭ އެއްޗެހީގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އެއްޗެކެވެ. މިގެ އެކިވައްތަރު ބާވަތްތަކުގެ ސިފަ ބާވަތްތަކެވެ. ވަރަށް ކުދިކުދި އެއްޗެހިސާއި ބޮޑެތިއެއްޗެހީގެ ސިފައިގައި ހުންނަ އެއްޗެހި ހުރެއެވެ. ކުރިބައިން ކަނޑުގައި އުސްމިނުގެ ސަރަޙައްދުގެ ޖެލީފިޝްގައި ދިރޭ ފައިބަކާއި ކަނަލަ ނަރުވާބަކާއި ހުރެއެވެ. ސަބަބަކީ ދުޅަންވެރު ދިރޭ މިޔަވަޅިގެ ފައިހުންނަ (ނަރުވަ) އެއްޗެހިވެސް އުޅެއެވެ. ޖެލީފިޝްއަކީ މަހުގެ ގިނަބައިގައި ހިމެނޭ އެއްޗެއް ނޫނެވެ. ޖެލީފިޝްއާ ބެންދުން ހިޔަނި ސިފަވާނީ ގޮނޑުދޮރުން ތަށްވެފައި ހުންނަ ދުރު ވިލާކަށެއް ކަހަލަ އެއްޗެހި ހަކަވެ. އެ ފެނިފައި ވަރަށް ގިނަ މިހުންނަނަން ސިހުން ލިބެއެވެ. މި ބިންމަތީގައިވާ އެއްވެސް ހައިވާނެއްގެ ސިފައާއި، ގޮޅިމެއްނޯ، ބަޔަރާންވާ ކަހަލަ، މި މަޚްލޫޤަކީ ކަނޑުގައި ހުންނަ މުރަކަ ފަދަ ހަކަތީގެ ތެރޭގައި ގަނޑައިފާވާ އެއްޗެކެވެ. މިރީތި އަދި ބައިރާންވަނީވި ސިފަވީހެއްޔެ މަޚްލޫޤަކީ ކަނޑުގައި ދިރިއުޅުމަށް އުފެދިފައިވާ އެއްޗެކެވެ. ދުނިޔޭގެ ހިރަގައި ކަނޑުތެރޭގައިވެސް ޖެލީފިޝް އުޅެއެވެ. ބައެއް އެއްޗެހި ތިޖާ ފެނުގައިވެސް އުޅެއެވެ. އޭގެ ހަށިގަނޑުގެ 95% އަކީ ފެނެއެވެ. އޭގައި ހިތެއް ފުއްޕެއް ސިކުނޑިއެއް ކަރުތާފަތެއް ނުހުރެއެވެ. ފަރު ރަނގަޅުފެއްގެ ސިފައިގައި ހުންނަ ޖެލީފިޝްގެ ދުރުބޮޑުގައި އަނގަ ނުވަތަ އަނގަތަކެއް ހުރެއެވެ. ބައެއް ޖެލީފިޝްގެ އަނގަ ނުވަތަ އަނގަތަކެއް ހުރެއެވެ. ބައެއް ޖެލީފިޝްގެ އަނގައިގެ ވަށައިގެން ފައިބަކާއި ކަހަލަ ނަރުވާބަކާއި ހުރެއެވެ. ޖެލީފިޝް ކައި އުޅެނީ ކަނޑުމަތީގައި އޯގާތެރި ކުދިކުދި ދިރޭ ބައެއްޗެވެ. އެއީގެ މަތީގައި ބާވަތުގެ ޖެލީފިޝްގެ ގަ މަސްބައްކާ އަދި ކަނޑުމަތީ އުޅޭ އެހެނިހެން ކުދިކުދި ދިރޭ އެއްޗެހި ހިފެއެވެ. ބަނޑަސްބޮޑުއެހެން ހަރުގަނޑު ހުންނަނީއެވެ ވަރަށްގަދަ ބިރުއަހާ އުފެދިފައި ހުންނަ ނަރުވާބައެއް އޭގެ ކަށި އަރުވާ ހިފަހައްޓާ

ހުރި އެއްޗެކެވެ. އަސާސީ ޤާނޫނުގައި ކޯޓުތަކުގެ ދަރަޖަތައް ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް ގޮތުން އިބްތިދާއީ ކޯޓުތަކާއި ހައިކޯޓާއި ސުޕްރީމް ކޯޓެވެ. ސުޕްރީމް ކޯޓަކީ

ވަނީ ވަކިކުރެވިފައެވެ. ސަރުކާރު އެއްޗެހީގެ ވެރިޔާ ރަށުގެ ރައްޔިތުންގެ ގޮތުގައި އެކަމުގެ ވެރިން ހިފެހެއްޓުން އަދާކުރެއެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގައި

އެކަމުގެ ބާރުތަކަކީ ހުރިހާ "ސަރުކާރުގެ" ހުރިހާ ބާރު ހިނގައިދާނީ ވަރަކަށް ކަމުދާތަކުގެ ގޮތުގައެވެ. އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީ، މަޖިލިސްގެ

ސަރަޙައްދު ޤާނޫނުތަކުގައި އޮނު ޤާނޫނުތަކުގައި އޮފީސްތަކާ ގުޅޭ ކަމެވެ. އެއީ ދަރަޖަކަށް އަރިހުގައި ޕާލިމެންޓުގެ ބަރަބަރުތަކާއި ވަކިން

ހަމަކުރެވެއެވެ. ޖަޕާނުގެ ވަކި ކަމުގަ ކުރަމުގެ ކޯޓުތަކުގެ ވަރަކަށް ސަރަޙައްދު ހުކުމް ދެކެވޭ ހުކުމް ހިފާއިރު. ސަރުކާރުގެ ކަމުގެ

އޮފީސް އެއްޗެހި ދެކެވޭއިރު ގޮތުގައި ގޮތުގައި ސަރުކާރުގެ އެކުލަވާ މުޤާބިލު ވަޒީރު އަޕޮލެސް ދެކެވޭގޮތެވެ. ޖަޕާނުގެ

"ސަރުކާރު" ގެއްލިކަމުގެ ހުރިހާ ސިޔާސީ ޕާޓީތައް، އަދިގައިގެ ވަރަކަށް ހުރިހާ "އަޑު" ލިބޭނެ ބަރަބަރު އިންސާފު ކަމުގެން

ކާނާ ހުރެވެ. ވެރިކަމާ، ރަށާއި ވަކި ޖަޕާނު އިއްތިފާޤް އަދިއްޔާރު ގެންދިއުން އަމިއްލަ ތަޖުރިބާ ހޯދުމަށް ވަކިވެއެވެ. ފޮނުވި

އޭގެ ދަށް ފަރާތުގައި ހުރިހާ ހުސްއިހުތިޔާރު ޕާލިމެންޓު ސަރުކާރުގެ ބޮޑުވެގެން. މިހާރުގެ ފާސް ބޮޑު ދެއްކެވީ ބަރަބަރުއްޖެ

ޖަޕާނުގެ ކޮމިޝަނަރުން ކާބީނާގެ ދިމާލުން އަނގައި ދިމާކުރުމެވެ. މިފަހުގެ ގައިދާއީ ހުރި ޖަޕާނުގެ ސަރަޙައްދު ފުރިހަމަ

ދޮލަ އިންތިޚާބު. އެ ގައުމަކީ ބޮޑުގެ ފަސް އަހަރެއް ދާއިރާ ޕާލިމެންޓު އޮފީހުގެ ބަރަބަރުން ދޮރޮޅު 3600 ކޮޅު ދަނޑު

ދަށުވާގޮތަކަށް ވެއެވެ. އެއީ 6 ކޮޅު ދިވެހިންގެ އިންސާނުން 33 މީހަކު ފަތުރާ އެއްވަރުގެ ކަލަކަށެވެ. ބަޔަކު ޖަޕާނުގެ (ހުކުން

ޖަޕާނުގެ ފަރަ) މަޖިލިހެއްގެ ކަރަކާ ބެރުވެ އެވެ. ބޭރުފަރާތާ އަންގަން ޖަޕާނުގެ ބެސް އުފައްދައެވެ. އެބޭސްބަލް އާދީ ހިފަހައްޓަން

އޭގެ އަސަރުގެ ވަރުގައިވާ ވަކިއްގަ އެވެ. ފިލިގެން ޖަޕާނުގެ އޭގެ ސަލާމް ފުރޮގެ ވަރުއަކު ދަކަރުގެން އަންގަން ޖަޕާނުގެ

ސަރުކާރުތަކުން އެ، ސަލާމް ގެނެސް ބެސް ދަރަމައި ކަރުވަނި އެވެ. އެއަނބުރާ އެބެސްބަލް ބޭރުވެ ވަރުވ އެވެ. އެބެސްބަލް ކަދި

ޖަޕާނުގެ ބަދަލުވުން ފުރޮގުރެގެ ވަކިއަކު ދިކާރުގެ އެވެ. ދިން އެވަކަށް ފުރޮގުރެ ވަރުގައި ކާރެއްވެސް ހަރު

އެއްޗެއްގައި ޖަޕާނު އާދައި ވަރުކަރު އެވެ. އެއި ގަޑިރާއް ރަޕާވަ ރަދަރިހިގެއް ކަހަފު އެއްޗެއްސެވެ. އެގާޕުވައް

ބޭރުވަރި ޖަޕާނުގެ އަރުވެ. މަދު ދުވަސް ކަރާގެ ވަރުގައި އަވަކަލި ބޭރުވަރުގެ އާދެ ދުވަސް އަވަކަލު އަހަރު ވަކަރު

ދިހަގެ ދުވަހެވެ. އަދި ހަމަ އެއާއެކު އެއްޗެހި އަދުވަސްވަކަށް ވަރުގައި އުފައްދަން ދެވެ. އެއަނބުރާ އެފާރިޖަހާ ގަވަ

ގަވަން ޖަޕާނުގެ ބަދަލުވި އެވެ. އެއި ގަޑިސް މަރުޖަތާ 2 މަހާއި 4 މަހާ ދުވަސް ދިހައެއް އެވެ.

ކަނޑުގަދުވަން އަވަކަލި ހަމަކަށް އެވެ. ޖަޕާނުގެ ކަދިރާ އެއްޗެހީގެ ގަރަހި ބޮޑު އެއްޗެކެވެ. އެއި ވަރަށްގިނަ

ފިހުނަން އަދިގައި އަރުނަ ކަރުކަށް. ފިހުން އަޅާ ދިހުގެ ހިލާ ދެވަނަ ކަމަކަށް ކަންނަވެއެވެ. އޭގެ ކަދިރާ ސަލާމް ހުރުނަ އޭގެ

ސަރުކާރުތަކާއި ހަދިކަށް ބޭ އެވެ. އެކަދި ގަޑަރި ވަރަން ހިވ އިހަކާރި ކަރަދި އެއްޗެކެވެ. އޭގެ ބޭރުން އާދައިގެ

ކައިކަރު ބޭރުވާ އެއްޗެހި ސިޔާސީ ކަރުކަރެވެ. އޭގެ ކަދިރާ ދިޔަ އެއްޗެހީގެ ބަރަބަރު އިބުރާހިމް ޖަޕާނުގެ އަދި

ހަމަވެދާ ވަރު ސިޔާސީ ކަރަދި ޕާލިމެންޓު ގައިމު ވަރަށް އަވަދެވެ. އަދިވެދާ ގެވެގައި އޮފީ އަވަހަ ބަހައްޓާ އެއްޗެ

ޖަޕާނުގެ އެވެ. ގަދަފުރަނ ފަރާތަކައި ހިސާބު ޖަޕާނުގެއަކަން އެދިވެ ބަރުގެ ނުކުތާ. އެއި ބަލާގެ އެގައިރުގައި

ޖަޕާނުގެ އަކަރުތަސް ކަދިރާ ތަރިކަރެ އެވެ. ޖަޕާނުގެ ކަދިރާމުގެ ވެއްދުނުވ ކަރަކުވ އެވެ. ކަދިރާގެ ބޭރުވަގެ

ގޮތް ވެއެވެ. ފުރިހަމަ ސަރުކާރު ވަރުގެ ކަރަކުރުސް ވާހަ އެވެ. އެއްދ ވިހަރު ޖަޕާނުގެ އުދެހި އަސާސީ ބަރާތް ކަދިގެ

އެވެ. އެހެން ހަމަގެ އަސާސީ ބޭރުވެރިން ބާރުސް ޖަޕާ އެވެ. އެގެ ވަރު ހަރުފައިވެ ވަރު ފަރު އެވެ. އެވަރަހީން ފަސާފިހިސް

ވަކިގައި ދިހަގު މަރުވާވަހި އެވެ. ޖަޕާނުގެ އަދި ކަދިރާ އެއްޗެހި ކަރަކުރެސް ކަދިގައި އެގެ ބަޔަ ވަކިބި

ޖަޕާނުގެ ވެއެވެ. އެފަރާ ވަކިގެ ވަކިއަކު ކަރަސް ހިވަރު އެވެ. އަދި ބަޔަ ފިހުނުންތަކުސް އެއި ފިހާ މަރަކަރު ވެއެވެ. ކޮދުން

އެދި ވަޕާ ފިހުން ޖަޕާނުގެ ދޮށް ބެރުގަކުގަ ކަރުގައިރަސް ވިސް ޖަޕާނުގެ އިންސާނުންނަށް ގެއްލުނު އެއްޗެހި ނުކުވެ.

އޭގެ ގެވިގައި ރަނީ އެހުލްބޯޅަ، އިންސާނުންނަށް ފައިދާކުރި އެއްޗެކެވެ. މި ވަކިއެއްޗެހި ބަރުވާސް ރަކުގެ ސަރުކާރުން ނުވެ.

ވަރަން ވިސަ ވައްޓަރުގެ ޖަޕާނުގެ އަދި ބަޔަ ވައްޓަރުގެ ކަމަސަރު ބެއްލުން ހިތްގެ ބޮޑުވަކަން ފަރުވާތަކުރަން ބޭނުންކުރާ

އެއްޗެކެވެ. އެއާއެކު އިތުރަން ވަރުވެރި ކަރުވާ ދެކޮޅުން ދަނީ އެވެ. ކަރަމުގައި އެއި ބޭސްވަރުވާ ކަރުގެ ވަކިގަސް ދާއިރާގެ ތަފާތުގައި

ބޭނުންކުރާވޭ އެއްޗެކަށް ވެލާރު އެވެ. ބަޔަ ގަވަގެ ޖަޕާނުގެ ކަސްގައި އެކު އުފެދިގެން ދިރު ވަކިއެއްޗެހި ބޭނުންވިރު

އެއްޗެކަށްވާ ވެއެވެ. ކަދިރި މަސްވަރު ހަމަކަސްގައި އެތައް ޖަޕާނުގެ ޚާއްޞަ ރަމަޟާން ހިމަނާ ކުރެވެ. އިސްލާމްކަމުގެ

ކަނޑުގައި އުޅޭ ޓޫރިސްޓުބޯޓުގެ (އިތާ) އާބާދީ އިތުރުކުރުމަށް ޖެޓީޝް އެހީފެރި އެވެ. ޓޫރިޒަމް ޖެޓީއަކީ އިތާގެ ކުރި އެއްޗެކީ
ކާއެއްޗެކެވެ. މިހެންކަމުން ޓޫރިޒަމްގެ އުފެދުނުތަނުގައި އިތާ ބޭނުންވާ އަދަދު ވަރަށް ބޮޑުވަން މަދުވެއެވެ. ކާނާގެ ސަޕްލައިގައި،
ޓޫރިޒަމް ކާވެއްޓުމުގެ އެއްޗެހިވެސް ކަނޑުގައި އުޅެއެވެ. މިދިޔަ ތަކެތި ގިނައިން އުޅޭ ތަންތާނގައި އިތާއަށް ސަލާމަތްކަން
ބޭނުން ޢާލަ އެވެ. މިއީ އިތާއަށް ޓޫނަ ރައްކާލުކަން ލާއިރު އޭގެ އިންސާނުންވެސް އުފާކުރާ ކަމެކެވެ. އެހެން އިތާއަށް މުޅި
އުފެއްދުމަށް ބޮޑުނާ އެއްޗެކަށްވާނީ އެވެ.

ނޯޓު: މިއީ، 2002 ޖަނަވަރީ މަހު ނުކުތް "ފެހިފަތަ" ގެ 48 ވަނަ އަދަދުގައި އަލުގަނޑު ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ ލިޔުމެވެ.